

Overordnede kommentarer

Det fremlagte lovforslag representerer et viktig skritt i riktig retning, og utgjør etter vår mening en klar forbedring i forhold til dagens lovverk. Mulighetene til å fastsette langsiktige forvaltningsmål, muligheten til å beskytte områder og regulering av bioprospektering er gode eksempler på dette.

Forvaltning må bygge på kunnskap

En eventuell ny lov på dette området må underbygge norske forpliktelser og målsettinger i forhold til bruk og bevaring av biologisk mangfold. Dette kan kun oppnås gjennom en kunnskapsbasert forvaltning. Artsdatabanken anbefaler at dette tydeliggjøres i en ny havressurslov, og at forvaltningen pålegges å gjøre sine vurderinger basert på vitenskapelig basert kunnskap om arter, bestander og økosystemer.

Vi henviser i så måte til § 7 i forslaget til naturmangfoldlov: ”*Myndighetsutøving som berører det biologiske mangfold skal i størst mulig grad bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og naturtypers økologiske tilstand*”. Denne bør også inngå som paragraf i en ny havressurslov.

Juridiske virkemidler må samordnes

Samordning av juridiske virkemidler er nødvendig for å legge til rette for en best mulig forvaltning av våre naturressurser, vi viser her til Stortingsmelding 42 (2000-2001) ”*Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning*” og den påfølgende behandling av denne i Stortinget. I naturmangfoldloven, som nylig var til høring fra Miljøverndepartementet, er det foreslått gjennomgående hovedprinsipper for vern og bruk av biologisk mangfold, uavhengig av hvilken samfunnssektor det er snakk om. Havressursloven må sees i sammenheng med denne. Vi konstaterer imidlertid at forslagene til havressurslov og naturmangfoldlov er ulike mht. grunnleggende prinsipper. Her må det arbeides med samordning. Behovet for samordning mellom disse lovutkastene er også tydelig mht. uttak av genetiske ressurser.

Et generelt bevaringsprinsipp må legges til grunn

En av de viktigste utfordringene i det videre arbeid med loven vil være å forbedre de grunnleggende prinsipper som legges til grunn for høsting. Artsdatabanken ønsker å påpeke viktigheten av det grunnleggende bevaringsprinsipp som ble lagt som fundament for Naturmangfoldloven (NOU 2004: 28). Utvalget som har fremmet forslag til ny Havressurslov er delt på dette punktet, der et slik prinsipp (i teksten omtalt som speilvendingsprinsipp) er representert ved et mindretall i utvalget. Et generelt bevaringsprinsipp bygger på en klar føre-var-holdning for å ivareta biologisk mangfold i fremtiden. Artsdatabanken anbefaler sterkt at en ny havressurslov bygger på det generelle bevaringsprinsippet slik det var foreslått av Naturmangfoldutvalget, og støtter dermed mindretallets forslag.

Lovforslaget tar ikke høyde for forvaltning av diversiteten av marine organismer ved å opprettholde flertallets lovforslag. Det vil i utgangspunktet være tillatt å høste av alle

organismer med mindre det er gitt forbud i forskrift. Det er naturlig å forvente et langt større potensiale for høsting i fremtiden, også av arter som i dag ikke anses som interessante i kommersiell sammenheng. Et eksempel er dyreplankton (f.eks. *Calanus* spp.) som fôrorganismer til oppdrettsindustrien. Et annet eksempel er kongsnegl (*Buccinum undatum*) som det er startet prøvefiske på i Midt-Norge. Denne gruppen er representert av én art (*B. undatum*) sør for Trondheimsfjorden, men er representert av et artskompleks nord for Trondheimsfjorden. Dette må være gjenstand for taksonomisk forskning før en vurdering om høsting kan skje. En generell lovhjemmel til høsting kan i et slikt tilfelle være en trussel mot sjeldne arter, og således være i strid med Regjeringens målsetning om stopp i tap av biologisk mangfold innen 2010. Et generelt bevaringsprinsipp sikrer at høsting av arter vi ikke har kunnskap om, ikke iverksettes før en utredning basert på vitenskapelige kriterier er gjennomført.

Artsdatabanken skal mot slutten av 2006 legge frem en ny oversikt over hvilke arter som vurderes som truet i Norge, en såkalt rødliste. Marine fisk, marine invertebrater og marine storalger skal være med i den nye nasjonale rødlista. En havressurslov uten et generelt bevaringsprinsipp/spelivendingsprinsipp kan etter vår mening ikke legges til grunn for forvaltning av arter som kommer på denne lista.

Spesifikke kommentarer til lovforslaget

Kapittel I Lovens formål og virkeområde

§ 1-1 Lovens formål

En fremtidsrettet ressursforvaltning bør etter vår mening ta hensyn til både økologi og økonomi. Vi foreslår følgende ordlyd:

”Lovens formål er å forvalte viltlevende marine ressurser og deres leveområder slik at naturmangfold og økosystemenes funksjoner og produktivitet bevares. Innenfor denne rammen skal loven sikre en samfunnsøkonomisk og langsiktig bærekraftig utnyttelse av levende marine ressurser ”

§ 1-5 Retten til viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale

”Statens eiendomsrett omfatter ikke viltlevende marine ressurser som vokser på privat grunn”. Ordlyden er upresis i forhold til marine arters levevis, ”som vokser” må strykes.

Kapittel II Beskyttelse av høstingsgrunnlaget

§ 2-3 Forbud mot bruk av sprengstoff, skytevåpen og gift

”Forbudet mot bruk av sprengstoff og skytevåpen gjelder ikke ved høsting av sjøpattedyr og større bruskfisk”. Selv om det i anmerkningene (Kapittel 15) til paragrafen står at med større bruskfisk menes ”brugde mv.” er dette ikke godt nok definert. Det er en rekke bruskfiskarter i norske farvann som er ”større”, og paragrafen vil kunne gi et generelt unntak for høsting av arter som etter skjønn vurderes som store nok til at de kan høstes ved hjelp av skytevåpen. Denne bestemmelsen vil i tillegg til haiarter også gjelde for skater slik den står nå. Skater er en utsatt gruppe, bl.a. i forbindelse med bifangst, da de har en svært treg

reproduksjonsbiologi. Paragrafen tar ikke inn over seg hensynet til fremtidig utnyttelse av arter som i dag ikke anses kommersielt interessante. Den tar heller ikke høyde for nødvendige ressursutredninger i forkant av at uttak kan starte.

§ 2-5 Bifangst av fugl, sjøpattedyr mv.

Denne paragrafen bør også ta høyde for truede arter i andre artsgrupper som i fremtiden kan behøve særskilt beskyttelse. Vi foreslår følgende ordlyd:

”Det skal særlig legges vekt på regler som kan bidra til unødig tap av fugl og sjøpattedyr, samt annen uønsket bifangst, særlig arter som er vurdert som truet”.

Kapittel III Forvaltningsmål og reguleringsråd

Slik det er beskrevet over ivaretar ikke loven godt nok hensyn til det biologiske mangfold, og de målsetninger Regjeringen har gitt som målsetning for å stoppe tap av biologisk mangfold innen 2010. Artsdatabanken ønsker å påpeke viktigheten av å innføre et generelt bevaringsprinsipp (speilvendingsprinsippet), og støtter mindretallets forslag. Mindretallets forslag til § 3-1 må innføres, med de medfølgende endringer i andre paragrafer som mindretallet har påpekt.

Kapittel V Marin bioprospektering og utnyttelse av marine genressurser

Det er gjennomgående brukt ”genetisk materiale” i lovteksten som helhet, spesielt i Kapittel V. I mange tilfeller gjenspeiler dette hensikten, i andre tilfeller vil dette bare delvis omfatte det som åpenbart er ønsket, og ut fra den generelle grunnlagsteksten harmonerer ikke dette med lovforslaget. Spesielt gjelder dette for bioprospektering. Bioprospektering innebærer å lete etter ”bioaktive stoffer”, dette omfatter en rekke kjemiske forbindelser og ikke bare genetisk materiale slik lovteksten gir inntrykk av. I Kap. 4.2.2. er dette omtalt på bredt grunnlag og gir en oversiktlig fremstilling. Dette reflekteres ikke i lovteksten. På samme grunnlag er anmerkninger til §5-1 (side 226) i direkte konflikt med omtalen av bioprospektering i Kap. 4.2.2.

Det legges opp til lovverk rundt uttak og kontroll av materiale i forbindelse med bioprospektering. Dette er nybrottsarbeid, og er lagt inn i Naturmangfoldloven. Det må være en helhetlig lovgivning for bioprospektering generelt, og ikke være rom for et særskilt lovverk i marine miljøer i forhold til landlige miljøer. Artsdatabanken ønsker et lovverk velkomment på dette feltet men det understrekes at det må sees i en større sammenheng. Utvalget må gå i dialog med Naturmangfoldutvalget for en helhetlig behandling. Uttak av materiale til bruk for å lete etter bioaktive stoffer vil omfatte et generelt uttak. Med hensyn til organismene og kunnskapen om de, vil et uttak måtte ses i sammenheng med uttak av materiale generelt. Ofte benyttes destruktive redskapstyper til slikt uttak, hensynet til artene må veie tungt.

§5-1 Tillatelse til marin bioprospektering

I anmerkninger til paragrafen (kapittel 15) går det tydelig frem at paragrafen skal dekke leting og høsting etter *marint genetisk materiale* for kommersiell utnyttelse. Bioprospektering må få en lik definisjon i hele loven.

§5-2 Gjennomføring av marin bioprospektering

Paragrafens første ledd er meget generell, det er ikke definert hva bioprospektering innebærer. Sett i sammenheng med §5-3 kan den synes å dekke hele området bioprospektering jmf. Kap 4.2.2. Siden paragrafen er svært dårlig definert står §5-3 som spesifisert til bare å omfatte genetisk materiale alene. Kapittel V kommer derfor dårlig ut i forhold til å ivareta bioprospektering som en helhet.